

תפילה (8)

ברוך אתה

מצד נשמתו, אלא שאין יכול מצד גופו, לכן ברכותיו נוכח ונסתר.

אבודרהם

הברכה, התקשרות עם הקב"ה

הענין של הברכה בכלל הוא כמו שמסביר ה'נפש החיים' מלשון 'ברכה'. "ברוך אתה ה'", אתה מקור הברכות. אנו מכירים בכך שפרוסת לחם באה מהמקור, מהשם יתברך. הברכה מתירה לנו את ההנאה מהחפץ, כמו שאומרים חז"ל (ברכות לה.): כתיב "לה' הארץ ומלואה" וכתוב "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם וכו'". כאן קודם הברכה כאן לאחר הברכה, הנאה בלי ברכה נקראת גזילה. הבנת הענין היא כך: חז"ל (שמות רבה פמ"א, ג): מביאים משל על הפסוק "פִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתַבְנִינָה" (משלי ה, ו): למה הדבר דומה? לעשיר שהיה לו בן, בא בנו מבית הספר מצא תמחוי לפני אביו. נטל אביו חתיכה אחת ונתנה לו, מה עשה בנו? אמר לו: איני מבקש אלא מזה שבתוך פיך! מה עשה? נתנו לו. ולמה? על שהיה מחבבו נתן לו מתוך פיו, הוי "פִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה", וכל מי שהוא מחבבו יותר "מִפִּי דַעַת וְתַבְנִינָה". הענין הוא שעם ישראל לוקחים מפיו של הקב"ה ממש! כל יהודי שלומד תורה, לומד מפיו של הקב"ה.

לשון חז"ל על כך היא: כל תלמיד חכם שיושב בינו לבין עצמו וקורא ושונה, כביכול הקב"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו. (ילקוט ש איכה רמז תתרלד). זוהי קריבה מיוחדת אל הקב"ה. קריבה של "איני רוצה אלא מפריך", הקב"ה נותן לנו מתוך פיו. אפשר לתת מתנה על ידי שליח, אפשר לתת מתנה בצורה יותר אישית וקרובה, מיד ליד, אולם הקריבה החזקה ביותר היא "מפריך". כשאדם אוכל פרוסת לחם ואומר ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ, הוא כביכול פותח צינור, בריכה, מעיין, בינו ובין השי"ת, ובמקום למצוא את הלחם שה' הכין לו ברחוב, מרוחק מנותן המתנה מרחק של חמש מאות שנה ועוד חמש מאות שנה ועוד ועוד.... (כמבואר בחגיגה יג.), הוא לוקח את הלחם ישר מהקב"ה, ישר ממקור הברכה, פרוסת לחם זו משמשת כלי קשר עם מקור הברכה.

כשיהודי אוכל לחם, אם רק יתבונן יראה שזו חוויה עצומה! הלחם הוא הכלי שיכול לקשר אותנו עם השי"ת, זה פירוש הברכה. אצלנו העולם הוא הפוך, אנו מברכים כדי שנוכל לאכול את הלחם, אבל עוד שמענו על היהודים שאכלו כדי לברך! עוד יש בדורנו כמה היהודים כאלה, יהודים שלא יכלו להתאפק והלכו

כתב ה"יסוד ושורש העבודה": כשיאמר 'ברוך אתה', יצייר במחשבתו כאילו ממש אומר ברכה זו כנגד הבורא יתברך ויתעלה לנוכח, כי לשון 'ברוך אתה' מורה על זה. וזה חיוב גדול על כל אדם, בכל התפילות ובכל השבחים והודאות. ולא יהא שום דבר יוצא מפיו בעבודת הבורא יתברך ויתעלה כמצות אנשים מלומדה ר"ל, רק לנוכח הבורא יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו. ומי שאינו מכוין ומצייר במחשבתו כמשמעות הברכה, שאומר נגדו יתברך ממש לנוכח, ברור לכל בר שכל שברכה כזו כאילו לא ברך כלל וענשו גדול, שבטל ברכה שתקנו אנשי כנסת הגדולה וגורם העדר הנחת מהבורא יתברך. רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" תפילה

ברוך אתה..... אשר קדשנו במצותיו

כתב הרשב"א: עוד שאלת נתקן נוסח הברכה מחצה 'נמצא' ומחצה 'נסתר'. תשובה: דע דיש לבעלי החכמה סוד נשגב, ואין לנו עסק בנסתרות. ואמנם יש טעם נגלה גדול התועלת במה שתקנו נוסח הברכות כן, רצה לומר 'בנגלה ובנסתר'. לפי שכבר ידעת דשני יסודות יש שעליהם נבנה הכל: האחד לדעת שהוא יתברך מחויב המציאות, ושאיין ספק בה כלל, כמו שנתבאר ונתפרסם המופת עליו ביאור רב, והשני שאין אמתתו יתברך מושגת כי לעצמו יתברך לבד, והוא במציאותו נגלה לכל, ובאמיתת מהותו נסתר ונעלם מהכל. וכדי לקבוע שתי הפנות האלה בנפשנו, קבעו הנוסח ב'נגלה' ו'בנסתר': "ברוך אתה", כמדבר עם מי שהוא נמצא מפורסם שהוא מדבר עמו פנים אל פנים. וכדי שלא תשבש המחשבה שהוא יתברך נמצא כמציאות שאר הנמצאים, בין מציאותו למציאותם קבוע 'אשר קדשנו', לקבעו בנפשותינו שאע"פ שהוא מפורסם, מהות מציאותו נעלם ונסתר שאי אפשר לדבר בו רק בנסתר ברוך הוא.

שו"ת הרשב"א ח"ה סי' נא

ברוך אתה

יש לשאול מה מועילים להקב"ה בברכותינו? יש לומר: אין ברכותינו אלא כדי לזכות בברכותיו, כאמרם ז"ל כל המברך מתברך. והוא שתקנו הברכות ב'נוכח' ו'נסתר': ברוך אתה וכו' ו'אשר קדשנו במצותיו'. מפני שהקב"ה נגלה ונסתר מצד אלוקותו, וגם הנשמה נראית ונעלמה, מברכות בנוכח ונסתר. והברכה היא בפה, ומחשבה בלב. וראוי היה לו לידבק בקונו ולעמוד בכחו תמיד

קריאת התורה, וכלשון הב"ח: שראשו יהא מכוסה בטלית של מצוה כל שעה, שלא יהא רגע בגילוי הראש כל זמן שהטלית עליו, וכן הוא מנהג הצנועים.
פסקי תשובת חלק א'

פתגם: רבים יודעים לשחק, מעטים יודעים מתי ספר "שמחלה"

חקירה: אזכרת ספר תורה
צריך שיכתבם לשמה, כוונה ומחשבה של לשמה, או רק שיכתוב לתורת השם, כוונה וידיעת מעשה הכתיבה, אך לא צריך לשמה (הגר"ח א-טו ד"ה אכן: סמ"ג ותרומה, צריך לשמה, טור שיכתוב לתורת השם)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שכר בטלה

שאלו לרבי נפתלי צבי יהודה ברלין: מה הטעם לשעבר היה שכרם של רבנים מועט, ואילו בימינו שכרם של רבם מרובה? השיב להם: הלא לפי הדין אסור לרב לקבל שכר, כפי שמצינו: מה אני בחינם אף אתם בחינם, הלא אמרו חז"ל, שאין נותנים לו לרב אלא שכר בטלה. מעתה הכל ברור ומחזור, לשעבר היו הרבנים שוקדים על התורה יומם ולילה וכמעט לא ביטלו שעה מן התורה, לכן הגיע להם שכר בטלה מועט, אבל בימינו יש רבנים שמבטלים הרבה מן התורה, לכן שכר בטלתם מרובה.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

מזל טוב לאשתי מלכה בת מרים

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ילי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן משה, דנאיל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם.

לאכול לחם כדי לברך ברכת המזון. אצלם הלחם הזה הוא היכי תימצי להתקשר עם השי"ת.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמעון" על התפילה

הזכרת ה'

דע כי שם הוי"ה יתברך הוא שורש ועיקר לכל שמותיו יתברך, וכל השמות והספירות והעולמות והמרכבות ותחתונות כולם אחוזות וסדורות ונושאות בו, כו האותיות והנקודות תלוין בו, וכל היצור עומד וקיים בו. וכמה אתה צריך להתבונן ולהזהר שבעת שאתה מזכירו, דע שאתה נושא על פיך כל השמות והמרכבות העולמות ומלואם, ונאמר (שמות כ, ז) **"לא תשא שם ה' אלוהיך לשוא"**, כי האיך בריה קלה ושפלה תהיה נושאת על לשונה שם הגדול יתברך לעד, שכל צבאות מעלה ומטה נושאים בו, והוא מרעיש העולמות למעלה למעלה, ומתקוממים עד צבאות מלאכי מעלה ושואלין אלו לאול למה העולם נרעש, ואומרים שפלוני הרשע מזכיר את השם, ולפיכך נתרעשו שמים וארץ, ואומרים הלא זה הרשע עבר וכו'. וכמו אילן שמנענע השורש יתרעשו כל הענפים והעלים, כך כשמזכיר את השם ב"ה וב"ש יתרעשו כל צבא מעלה ומטה.

ספר "יסוד ושורש העבודה"

הזכרת ה'

אם לא תשמור ליראה את השם הנכבד והנורא וכו', כי זה הוא מכלל היראה, שלא להזכיר את שמו הגדול כי אם בדרך שבח וברכה מה שמחויב, אבל לו לבטלה. ויירא ויזדעזעו אבריו בשעה שמזכיר השם, ולא השם המיוחד בלבד, אלא כל השמות שאינן נמחקים המיוחדים לשמו הגדול הוא.

חיי אדם כלל ה, א

רחיצת הפה שחרית

על דין זה כתב **השו"ע** (או"ח סימן ד, יז): יש נוהגין לרחוץ פיהם שחרית, מפני הרירים שבתוך הפה, כתב הבית יוסף (והובא במ"ב סק"ז): כי צריך להזכיר את השם הגדול בקדושה ובטהרה.

רב דובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" תפילה

הלכה: להקפיד על כיסוי הראש בטלית כל התפילה וקריאת התורה.

מ"ב (סימן ח סק"ד): כתב הב"ח דצריך שיהיה הטלית על ראשו מתחילת התפילה ועד סופה. שכיסוי זה מכניע לב האדם ומביאו לידי יראת שמים (מ"ב בצחילת דבריו). ובפסקי תשובות (אות ח) כתב: מתחילת התפילה ועד סופה אין הכוונה רק על שמונה עשרה אלא מאדום עולם עד סוף התפילה, ומאוד צריך להקפיד על כך כי עיטוף הראש בטלית בעת התפילה הגדירו **הרדב"ז** בכלל **"מנהג אבותינו תורה"**, והפוסקים התבטאו בלשוננו חריפים על אלו שאין מקפידים על כיסוי ראשם בטלית. ונכון להקפיד על כיסוי הראש בטלית גם בשעת

